

"א גליציאנער שטיקל תורה..."

בו יבואו עניינים שונים על סדר פרשיות התורה

בהגונו גדולי הדורות מאורי גליציה

כולם אהובים כולם ברורים

להרש ולהעמיק בדת נפש משיבת מתן נהליאל

פרשת משפטים || גיליון רל"ב

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם.

ובמכילתא בפרשתן - [כדאיתא במפרשי המכילתא ובילקוט הסמיכות -] אשר לא תיגלה ערוותך עליו ואלה המשפטים אשר תשים, - נמצינו למדין סנהדרין באין בצד מזבח, אף על פי שאין ראייה לדבר זכר לדבר שנאמר וינס יואב ויחזק בקרנות המזבח.

- כדילפי חכמינו זכרונם לברכה פרק איזהו מקומן [זבחים] דף נ"ד: דסבר למיבני בית המקדש בעין עיטם דמידלי, אמרו ניהתי ביה קליל דגמירי דסנהדרין בחלקו דיהודא ושכינה בחלקו דבנימין ואי מדלינן ליה מתפליג טובא, פירש רש"י [ד"ה ואיכא] - האי דלא בנאה בעין עיטם משום דרחוק שם נחלת בנימין מנחלת יהודא יותר משיעור הר הבית ואי אפשר לסמוך לשכת הגזית לעזרה, ואנו בעינן סנהדרין בעזרה דכתיב וקמת ועלית אל המקום, וצריכה להיות בחלקו של יהודא מדכתיב ומחוקק מבין רגליו, עד כאן לשון רש"י ז"ל.

אלא שאין הכרע גדול מזה, דאף שיהיה לשכת הגזית רחוק קצת, מכל מקום קרינן וקמת ועלית. אבל מכאן? הוא סמך גדול להיות סנהדרין אצל מזבח, ואפשר שהכוונה בזה, דבזמן שיש מזבח וכהן יש שופט, אין כהן אין שופט, כדדרשו חכמינו זכרונם לברכה פרק ארבע מיתות [סנהדרין] דף נ"ב:.

ספר מרכבת המשנה על המכילתא לגאה"ק רבי דוד משה אברהם איש טרוייש אשכנזי אב"ד ראהאטין

ועבדתם את ה' אלוהיכם וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך.

מסופר שפעם הגיעו כמה חסידים להרה"ק הרבי ר' ישראל מריז'ין זצ"ל, שאל אותם הרה"ק זצ"ל, - היות כי דרככם לנסוע גם כן להרה"ק ה'אוהב ישראל' מאפטא זצ"ל, האם תואילו לומר לי איזה דבר תורה ששמעתם מפיו הקדוש, אמר לו אחד, - אכן שמעתי מפיו הקדוש, שהמכניס אורח ומאכילו ומשקהו, סגולה היא לרפואה, ואמר כי 'אורח' נוטריקון 'אור ח', היינו שמאיר בכוחו האור השמיני, והוא דברכה שמינית שבשמונה עשרה היא ברכת רפאינו, וגם תפילת 'לקל ברוך נעימות יתנו' [בברכת יוצר אור דשחרית] קראה האריז"ל [פרי עץ חיים שער קריאת שמע פרק א'] בשם 'עשר אורות', ואור השמיני הוא 'בורא רפואות', נמצא דאורח שהוא אור ח', גורם ומביא רפואה [ועיין עוד ספה"ק 'דגל מחנה אפרים' בסופו בקונטרס דברים ששמעתי מפי אב"ז זללה"ה].

נענה הרה"ק מריז'ין זצ"ל, - גם אנכי שמעתי אומרים כן, וחשבתי דהנה מקרא מפורש הוא בתורה הקדושה, דהנה אמרו ז"ל [תענית ב'] - איזו היא עבודה שהיא בלב, הוי אומר זו תפילה, שנאמר ולעבדו בכל לבבכם [דברים י"א, י"ג], ואילו כאן כתיב ועבדתם את ה' אלוהיכם סתם ולא פירש בכל לבבכם, הוי אומר דקאי על עבודה שהיא חשובה יותר מתפילה, והיינו הכנסת אורחים, דהלא אמרו ז"ל [שבת קכ"ז] - גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה, ועל ידי זה וברך - האורח, את לחמך ואת מימך, דהלא אמרו ז"ל [ברכות מ"ו] - בעל הבית בוצע ואורח מברך, ואז יתקיים בהבעל הבית, והסירותי מחלה מקרבך ויהיה לו רפואה שלימה ודפח"ח.

ויש להוסיף עוד נופך לדבריו הקדושים, דהנה אמרו ז"ל [בבא מציעא ק"ז:] מחלה זו מרה, ולמה נקרא שמה מחלה, מפני ששמונים ושלושה חלאים תלויין במרה, וזה יש לומר והסירותי מחלה מקרבך היינו כל מיני חלאים, ויבוא לו רפואה לכל אבריו, ודו"ק. ספר מהרש"מ הכהן עה"ת לפרשתו יו"ל מכת"י ברוב פאר והדר ע"י ידידינו מכון מהרש"מ הכהן אמסנא

ועבדתם את ה' אלוהיכם וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך.

זכרתי ימים מקדם פעם אחת שבת פרשת שקלים היה בפרשה זו [משפטים] ושבת שם [ברימנוב] הרב הקדוש אבד"ק דז'יקוב רבי ר' אליעזר זלה"ה, ולמחרתו ביום א' סעד סעודת שחרית ביחד עם אדומו"ר זלה"ה [הוא ניהו הה"ק הרבי ר' צבי

¹ הערת המהדיר הגר"ש לערנער שליט"א - פירוש שהוא [עין עיטם] גבוה, ודריש שם מדכתיב וקמת ועלית מלמד שבית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל.

² הערת המהדיר שליט"א - היינו מדנסמכה פרשת דינין לפרשת מזבח שבסוף יתרו.

³ הערת המהדיר שליט"א - ושם - ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם, בזמן שיש כהן יש משפט בזמן שאין כהן אין משפט, פירש רש"י, שאין בית דין ממייתין אלא בזמן לשכת הגזית, בעוד סנהדרין נוהגת בלשכת הגזית נוהגת אף בחוץ לארץ ע"כ.

הכהן מרימנוב] וישב לימינו ואכלו בקערה אחת, ואחרי אכלם בקדושה ובטהרה קודם ברכת המזון פתח הרה"ק מדז'יקוב ואמר דברי תורה על פסוק זה, והקשה, וכי בשביל שיברך ה' את לחמו ואת מימיו בעבור זה יסיר המחלה מקרב האדם, ועוד כי לחולאים דיבר הכתוב, והלא דיבר עם אנשים שהיו במתן תורה שאז נתרפאו כולם, ואיזה רפואה היתה צריכה להם.

ותירץ דהנה אמרו חכמנו זכרונם לברכה [מסכת עבודה זרה נ"ה.] וחליים רעים ונאמנים, רעים בשליחותם ונאמנים בשבועתו, שבשעה ששולחין המכה משביעין אותה שתסור על ידי רופא פלוני ועל ידי סם פלוני, והנה יש בזה חלוקות רבות שלפעמים הרפואות של חולה נמצאים בעירו וגם הרופאים הם בני עירו, לזה החולה בניקל למצוא מזור ותרופה למחלתו, אבל לפעמים הרופאים והרפואות הנחוצים לחולה זה נמצאים בעיר אחרת קרובה ולפעמים בעיר רחוקה במרחצאות ועיירות הגדולות ומוכרח החולה הלזה לנסוע עד המקום שנשתלחה שם רפואתו כאשר גזרה חכמתו יתברך, זה היא מידה לעשירים אשר ביכולתם לנסוע ולפזר ממון לכל הצריך להם, אבל מה יעשה העני המדוכא שאין ידו משגת לנסוע למקום אשר שם מוכנה רפואתו, האם חס ושלום אבדה תקוותו, על זה נותנת תורתנו הקדושה עצה לחולה העני לחכות גם כן לקץ ישועתו, וזאת היא העצה, **ועבדתם את ה' כו' ובירך את לחמך פירוש** שהרפואה מכל אבקת רוכל שיש במרחקים לצרכו לרפואתו ישלחנו ה' אל הלחם אשר הוא אוכל ואת רפאות תעלה ממעייני הישועה ממרחצאות חמים ישלחם ה' אל מימיו שהוא שותה ואל המרחץ שבעירו וממילא יסיר ממנו כל המחלה, עד כאן דבריו הקדושים.

ספר מבשר טוב לבית רימנוב שכתב הגה"ח רבי גרשון קאמעלהאר מטארנא והו"ל בנו גאה"ג רבי יקותיאל אריה מרישא

ועבדתם את ה' אלוקים וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך.

יש לדקדק על תיבת **מקרבך**, דמשמע מבפנים, והלא בודאי יסיר המחלה מבפנים ומבחוץ, והוה ליה לומר בקיצור והסירותי מחלה ממך, ויש לתרץ על פי ששמעתי בשם הרב הקדוש וכו' **כבוד קדושת שם תפארתו מורינו הרב רבי יהושע זצוק"ל מבעלזא** (שבשבוע זו היארצייתו שלו היינו כ"ג שבט) לפרש מה שתיקנו לנו בתפילת נשמת – מלפנים ממצרים גאלתנו ומבית עבדים פדיתנו וכו' ומחליים רבים ונאמנים דיליתנו כו' היינו שלייסורים יש זמן, ונאמנים היסורים בשליחותן לילך מהאדם בבוא הזמן [עייין ש"ס עבודה זרה נ"ה. יעו"ש"ה, ולכאורה צריך עיון מכאן על תוספות ראש השנה דף ט"ז. ד"ה כמאן כו' דמתי יחלה נגזר ומתי יתרפא לא נגזר כו' עכ"ל, ועל פי הנ"ל ניחא דיכול להתרפאות גם בתוך הזמן, ודו"ק.], עם כל זה אנו מתפללים, כמו שגזירת **ועבדום** וגו' היתה על ארבע מאות שנה ואפילו הכי השם יתברך ברחמיו וחסדיו גאלנו גם בהאמצע הזמן, כן אנו מתפללים שגם מן החלאים רבים אף שהם נאמנים היינו שיש להם זמן, עם כל זה דיליתנו גם באמצע הזמן, עד כאן דבריו הקדושים [ושמעתי שהשפיע על ידי פירוש זה שנשלח לתלמיד חכם גדול רפואה על פי נס.], וזה פירוש **והסירותי מחלה מקרבך** היינו אפילו באמצע הזמן, [מקרבך יתפרש מלשון תוכיות].

ובזה מדוקדק תיבת **והסירותי**, כי הסרה שייך לומר על דבר שצריך כוד לעמוד שהסיר מקודם, דאי כשמוכרח הדבר לילך, לא שייך שהוא הסיר, כיון שהלך מעצמו, ועל דרך זה יש לפרש – מהר יקדמונו רחמיך בעת צרותינו, היינו אפילו באמצע כנ"ל, וכן העירני לפרש הפסוק **ועת צרה היא ליעקב וממנה** [היינו מתוכה באמצעה] **יושע**, וגם בזה מובן מה שצריך להבין למה בא הגזירה של **ועבדום וענו אותם**, מפורש בתורה – **ארבע מאות שנה**, והלוא היודע נסתרות יתברך שמו ידע שלא יהיו כל כך, ועל פי הנ"ל יש לומר כדי שנוכל להתפלל על כל צרה רחמנא ליצלן שיהיה ישועה גם קודם הזמן, כמו שראינו שממצרים הוציאנו וכו' וכנ"ל.

[ובמקום אחר [עייין לעיל פרשת לך] כתבתי דהתועלת של ידיעת הגזירה על ארבע מאות שנה הוא כמו שכתוב בזהר הקדוש פרשת בא דף ל"ט סוף ע"ב וזה לשונו – אמר ר' אבא בדא אתקשרו ישראל ד' מאות שנין, ואף על גב דארבע מאות שנין לא אשתעבידו בהו, מכל מקום הואיל והוה זמין להתקשרא בהו איחשיב עליה כאלו אשתעבידו בהו כל ת' שנין עד כאן לשונו הקדוש].

ספר בית פנחס עה"ת לגאה"ג רבי פנחס חיים הלוי הורוויץ ראבד"ק קאסוב ואח"כ בגרויסווארדיין

כי השוחד יעור פקחים וגו'.

כבר דקדקו מה ענין העונש של עוורון העינים רחמנא ליצלן, לקבלת השוחד, כי העונש הוא בודאי מדה נגד מדה, ואפשר לומר בדרך צחות קצת על פי דברי התומים סוף סימן ט' שלא רצה לפסוק שום שאלה בלתי עיון בספרי ההוראה, וכתב הטעם משום כי האותיות מחכימות, [ועייין בפתחי תשובה יורה דעה סימן רמ"ד ס"ק ג' בשם השבות יעקב גם כן שלא להורות רק מספרי רבותינו יעו"ש], ועל פי זה יש לפרש כי באם רוצה לדון דין אמת אז צריך לו העינים כדי להביט ולעייין בספרים כי האותיות מחכימות כמו שכתב התומים הנ"ל, מה שאין כן אם לוקח שוחד ואינו דן דין אמת לאמתו, אם כן אין לו צורך בעיניו [ח"ו].

ספר בית פנחס עה"ת לגאה"ג רבי פנחס חיים הלוי הורוויץ ראבד"ק קאסוב ואח"כ בגרויסווארדיין

ועבדתם את ה' אלוקים וברך את לחמך ואת מימך.

והקשו במפרשים למה התחיל לשון רבים **ועבדתם** ומסיים בלשון יחיד **את לחמך ואת מימך**, ונראה לפי עניות דעתי לפרש על פי מה דאיתא במשלי י"ד **ברב עם הדרת מלך ובאפס לאם מחתת רזון**, וכתב במצודות דוד לפרש וזה לשונו, הדרת המקום כשרבים עושים המצות ואם מועטים המה עם יעשוהו ביתר שאת ובכוונה רצויה מהדרים את המקום, ובתרגום מפרש וזה לשונו, - 'והיך דבציר עמא מתתבר פרנסי'ה, עד כאן לשונו, ומעתה יובן שפיר, דהפסוק בא להזהיר בזה לכ יחיד ויחיד שידקדקו לעשות המצות ברבים להתפלל תפלה בציבור וכדומה שתהיה הדרת המקום, ואז, **וברך את לחמך כו'** שתהיה ברכה בפרנסתך, ואף על גב דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אבל ידוע מובא במהרש"א סוטה ובמפרשים דבמצוה שמתחייב עצמו בה, או בשמירת המצוה או במה שמהדר את המצוה, על זה שפיר יש שכר בהאי עלמא, כיון דעיקר מצות

תפלה יכול לקיים גם ביחיד רק שהוא מהדר אחר תפילה בציבור בכדי שתהיה הדרת המקום שהוא תוספות הידור מצוה, על זה שפיר יש שכר גם בהאי עלמא והבן.

ויש לומר דלכך לא אמר סתם ועבדתם את ה' אלקיכם וברך אותך והיינו שתהיה עשיר, וכן בתרגום מפרש 'מתתבר פרנסי'ה, ולא אמר דנעשה עני, משום דבאמת איתא בגמרא ברכות ז': דעני ועשיר מכריזין, אבל צדיק ורשע לא קאמר, ואם כן אם ילך בכל יום למנין להתפלל בציבור וכבר היו מכריזין עליו להיות חלילה עני, נהי דלא מהני ליה להיות עשיר, מכל מקום מהני ליה הך תפלה בציבור שעושה הדרת המקום שנותנין לו ברכה בהמעט שהכריזו עליו שיהיה לו ברכה בכל עת וכל מה שיצטרך לו לא יחסר לו, ועל דרך זה נמי כוונת התרגום דבבבציר עמא מתתבר פרנסי'ה, היינו אפילו אם הכריזו עליו שיהיה עשיר מכל מקום אם אינו מדקדק להדרת המקום להתפלל בציבור ממציא לו המקום חס ושלוש עניינים מכשולים וסיבות רעות שמתתבר פרנסי'ה כפי ערכו והבן.

ובענין זה ראיתי בצ"ח ריש מסכת ברכות שמייגע להוכיח דעדיך להתפלל בציבור שלא בבית הכנסת מלהתפלל ביחיד בבית הכנסת יעו"ש, אמנם נראה לי דלפי מה דמפרש מאמר הגמרא – אין תפילתו של אדם נשמעת אלא בציבור דאפילו אם הוא מתפלל ביחיד רק שהציבור עדיין אומרים שירות ותשבחות או שמתפללין אחר השמונה עשרה הוי כתפילה בציבור ותפילתו נשמעת, אם כן נראה לי דלפי דבריו אף על גב דתפלה בציבור עדיך מתפלת יחיד, מכל מקום יש לומר דתפלת יחיד בבית הכנסת כשהציבור עדיין מתפללין עדיף מתפלה בציבור שלא בבית הכנסת והבן.

ובענין זה לא אמנע מלהביא עוד מה שראיתי דבר יקר בספר באר משה בליקוטים לפרש מאמר הגמרא – עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות לעלות לארץ ישראל, והקשה הרב הקדוש המגיד מקאז'ניץ הנ"ל, הכי יהיה קטן הבית המקדש מהכיל עד שיהיו צריכין לבתי כנסיות שלחוץ לארץ, אך אמר בזה כי מחמת שיש הרבה אנשים אשר אין רגילין לילך לבתי כנסיות ובתי מדרשות, ובשביל זה לא יהיו יכולין לסבול אור קדושת הבית המקדש, משום הכי יעלו הבתי כנסיות לשם, וירגילו מתחלה בקדושת בית הכנסת ואז אחר כך יהיו יכולין לקבל אור קדושת הבית המקדש יבנה במהרה בימינו אמן, וכתב שהציע הדבר לפני הגאון הקדוש מאפטא זי"ע וקלסוהו.⁴

הנשמע מזה איך גודל יקר ערך הליכות אדם לבית הכנסת בכל יום ערב ובוקר דאפילו אם יזדמן לאדם לילך לבית הכנסת אחר תפלת הציבור מכל מקום ילך לבית הכנסת ומתפלל אפילו ביחידות ולא יתפלל בביתו, דעל כל פנים יהיה רגיל בקדושת בית הכנסת ולא יצטרך בימות המשיח להתגלגל בתוך בתי כנסיות של חוץ לארץ, כי יהיה הדבר הזה לחרפה גדולה אם יראו אותן בבית הכנסת הללו, דכל עם ועדה יראו שבעולם הזה לא היה רגיל בקדושת בית הכנסת ולא יהיה חרפה גדולה מזו והבן, וה' יושיענו במהרה שנזכה לראות בנין ציון וירושלים וביאת גואל צדק מהרה אמן.

ספר זקן אהרן על התורה לגאה"ג רבי אהרן יוסף קורץ מזאבליטוב

ורצע אדוניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם.

וברש"י - אמר רבי יוחנן בן זכאי, און זאת ששמעה על הר סיני לא תגנוב והלך וגנב תרצע, ויש להבין דמהאי טעמא נימא גם כן בחילול שבת 'און ששמעה', וכן בשאר, ואפשר ליישב דאיתא במסכת בבא קמא ע"ט: - שאלו תלמידיו את רבי יוחנן בן זכאי מפני מה החמירה תורה בגנב יותר מגזלן, אמר להם, - זה השוה כבוד עבד לכבוד כביכול והיינו דגנב בוש הוא מבני אדם כבושת גנב כי ימצא ואינו בוש מהקדוש ברוך הוא, ואמרינן בנדרים כ'. - מי שאין לו בוש פנים בידוע שלא עמדו אבותיו על הר סיני, נמצא דגנב שיש לו בוש בידוע שאבותיו על הר סיני עמדו, ולזה - און זאת ששמעה על הר סיני לא תגנוב והלך וגנב, תרצע, ודברי פי חכם חן.

גליון 'משכנות יעקב' שהו"ל גאה"ג רבי יעקב ליפפא אב"ד זשארוב ואחר כך בדראהאביטש⁵

כי השוחד יעוור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים.

דין לחוד מלא דמלא, והטעם בארנו שפוגם בשוחד בצדיק וצדק, והדרש - אפילו צדיק גמור ונוטל שוחד נסמית עינו, והוא דבר מפליא איך יקח צדיק גמור שוחד.

והענין שהיה מעשה אצל אדמו"ר מו"ה אברהם יהושע העשיל מאפטא בימי חורפו שהיה רב בקאלביסיף [קאלבסוב שבגאליציה] וחמש עיירות היו שייכים לו וישב בדין משפט גדול עם איזה דיינים, והדיינים קבלו שוחד, והיה מעיין לזכות אותו שנתן להם והוא לא הסכים לדעתם ואמר שאין כך הלכה, והדיינים אמרו לאותו האיש שיראה לשחד את הרב, והוא ידע שהוא מן הנמנע שהוא צדיק גמור, ונתנו לו עצה שיניח בבגד של ראש חודש סך רב של זהובים אדומים, וכך עשה, ואיש לא ידע מזה, ומכל שכן הרב, וכשבא וישב בדין עם הדיינים, ראה שהסכימו דעתו ודעת הדיינים, ושתק ואמר דינו לבוקר משפט ודחה אותם והלך לחדרו ובכה בכיות לפני אדון כל על מה נטה דעתו לדיינים שהרי באמת אין זה דין אמת, והיה זה כמה ימים שדחה המשפט מלגלות דעתו עד שהגיע יום ראש חודש, ולקח בגדיו והרגיש שהוא כבד הרבה ונתן ידו לכיס הבגד ולקח משם כמה זהובים זהב, ושאל לאשתו מי היה כאן איש כזה שיניח מעות כזה בבגדי, וחקרו הדבר עד

⁴ וכן ידוע מה דמיתאמרא משם הגה"ק הרב שר שלום מבעלזא זיעוכי"א שאמר שבבית הכנסת הנאדר בקודש שבנה בייחודין וסילודין, יהא מקום מנוחה ומרגוע לכהן הגדול בתוך כדי שיעבוד עבודת יום הכיפורים.

⁵ במדור אגדה סימן ל"ד תחת הכותרת 'דברים נחמדים ששמעתי מכ"ק חותני הגה"צ אבד"ק קאטוב שליט"א - הוא ניהו הגה"צ רבי ישראל דוד רוקח אב"ד קאטוב בהגה"צ רבי ישעיה שלום רוקח אב"ד ואנאוויטש בנו של רבי אפרים זלמן מהרובישוב, בן רבי יהודא רוקח מאוחאן בנו של מרן השר שלום זיעוכי"א, רבי ישעיה שלו' עסק בליקוט ד"ת זקנו השר שלום, והרבה ד"ת בספה"ק 'מדבר קדש' הם ממה שליקט וקיבץ על יד. הגה"ק רבי ישעיה שלום ובנו הנ"ל וכל משפחתם ובהם המו"ל 'משכנות יעקב' הנ"ל ומשפחתו [וגם לרבות חתנו - גיסו הג"ר פרץ גערטנער אב"ד סקאלע וקאטוב מתרצ"א] עלו על מוקדה עקה"ש בימי הזעם, הי"ד. [שם בסמוך לסימן ל"ד ישנו סימן קצר ד"ת נחמד מגיס המחבר הגה"צ רבי נתן רוקח הי"ד, על נוסח התפילה 'ראשי חדשים לעמך נתת', ועוד חזון למועד בל"נ להעתיקו לגליונו].

שנגמרה דעתם שלא היה שם איש כזה אלא אותה בעל דין ושלח אחריו וגזר עליו בחרם ואיים עליו עד שהודה לו והחזיר לו ואמר לו – רשע איני יושב עוד בדין זה, ואמר הצדיק, זהו שכתוב ויסלף דברי צדיקים, אפילו צדיק גמור ובלי ידיעתו כלל קיבל שוחד נסתלף דבריו.

חומש עם פירוש היכל הברכה להגאון רבי יצחק אייזיק יהודא יחיאל סאפרין מקאמאראנא

אלה המשפטים אשר תשים לפניהם.

מילת לפניהם צריכה ביאור, ודרשת חכמינו זכרונם לברכה ידוע – דלא לפני אומות העולם, והנראה בביאור הכתוב על פי מה ששמעתי בשם אדמו"ר הגה"ק מוהר"י מבעלזא זצ"ל לפרש המאמר 'אל יפטור אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרהו', וביאר הכוונה על פי דברי הירושלמי 'לעולם יראה אדם בעל השמועה כאלו עומד לנגדו', ומבואר במשנה פאה דלפניו אין שכחה, ולאחריו יש שכחה, והנה הנפטר מחבירו ורוצה שחבירו יזכר בו תמיד לא יפטור אלא מתוך דבר הלכה ויראה תמיד חבירו את בעל השמועה לפניו, ולפניו אין שכחה ויזכרו תמיד עד כאן דפח"ח.

וזהו גם כאן דרצה השם יתברך דלנגד עפעפי הדיין תמיד יישירו כל ההלכות והדינים, לכן אמר ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם' שיהיו כולם לפניהם ולפניו אין שכחה, ועל פי זה יש לפרש גם דברי הש"ס שבת דף ק"ח: - אמר רבי יוסי מעולם לא אמרתי דבר וחזרתי לאחורי, היינו דרבי יוסי התפאר בעצמו דכל הדברים שאמר ולמד לא חזרו לאחוריו לשכחם חס ושלום רק היו שגורים בפיו ומילתו על לשונו והבין.

ספר ז"ת רענן עה"ת לגאון רבי נחום צבי זידא תאומים מלוביטשוב זאלישטיק

להפטר

שהיא נדירה בשנה פשוטה ורק בקביעות השנה כשהיא הש"א ואין קוראים פרשת שקלים בשב"ק פרשת משפטים – עוררני לזה ידידי הג"ר יעקב יהושע בויס שליט"א בעל הגיליון הנחמד 'נחלת יעקב יהושע' ותשו"ח לו

אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת.

... על פי מאמר רבותינו ז"ל במסכת שבת מאי דכתיב ארץ יראה ושקטה, אם יראה למה שקטה ואם שקטה למה יראה, אלא מתחלה יראה ואחר כך שקטה, ויש לדקדק מדוע מתחלה יראה ואחר כך שקטה, מתחלה מאי קסברה ולבסוף מאי קסברה.

ויבואר הדבר דהנה ידוע מאמר חז"ל אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת יומם ולילה חוקות שמים וארץ עומדים רק על זכות קבלת התורה ואם ישראל לא היו מקבלים את התורה היו נחרבו, ואיתא במדרשים דהשמים עומדים בזכות קבלת תורה שבכתב והארץ עומדת בזכות קבלת תורה שבעל פה, והנה ידוע מאמר חז"ל על ויתצבו בתחתית ההר – מלמד שכלה עליהם את ההר כגיגית, - אם תקבלו את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, והקשו בתוספות מדוע היה צריך לכפות עליהם ההר, הלא הם בעצמם אמרו נעשה ונשמע, ויתרצו בשם התנחומא דנעשה ונשמע אמור על תורה שבכתב וכפיית ההר היתה על תורה שבעל פה שלא רצו לקבל ע"ש.

על כן עולה שפיר מאמר חז"ל הארץ יראה ושקטה, דמתחלה יראה רוצה לומר כיון דהארץ עומדת על קבלת תורה שבעל פה, אם כן מתחלה בטרם רצו לקבל את התורה שבעל פה הארת יראה כי הדבר נוגע לה דאם לא יקבלו ישראל התורה שבעל פה אז יחזור הארת לתוהו ובוהו, על כן יראה, ואחר כך כאשר קבלו התורה שבעל פה אז שקטה, ומיושב גם כן מה שיש לדקדק מדוע לא יראו השמים גם כן, אך לפי דברינו אתי שפיר כיון דהשמים עומדים בזכות קבלת תורה שבכתב ותורה שבכתב קבלו ברצון ואמרו נעשה ונשמע, על כן לא יראה השמים ודו"ק כי הדבר נחמד.

אות זכרון [והוא דרוש נחמד ונעים אשר דרש במקלות עם וכו'] לגאון רבי אברהם בנימין קלוגער בהגמרה"ק ז"ל

נספח – בענין סייעתא דשמיא ורוח הקודש הניתן לרב ומורה לפסוק בשאלות המובאות לפניו – בעקבות הד"ת שהבאנו מספר 'מהרש"מ הכהן' שבבוע שעבר עם המעשה המהווה דעת ז"ל, נשלח לנו ע"י אחד מקוראינו שיחה נאה מכ"ק אדמו"ר מראחמסטריווקא בספר הנחמד 'אמרות טהורות', ושם הובא קטע הנ"ל מספה"ק היכל הברכה, ולאחמ"כ הדברים דלהלן, והן אמנם כי אין הכל מגאוני גאליציה, אך לחיבת הקודש יובאו הדברים כמוכבא שם.

"שמעתי מעשה שהיה אצל הרה"ק המאור עינים זי"ע שאמר פעם להרב אב"ד עיר טשערנאביל אשר כדי לדון דין תורה באמת מבלי להטות המשפט כלל צריך להיות בעל רוח הקודש". הרב שהיה מתנגד לא קיבל דבריו, ואמר שכדי לדון דין תורה כראוי צריך לדעת כל מה שכתבו בשו"ע חו"מ ותו לא, אבל המאור עינים חזר על דבריו שלא די בזה וצריך להיות גם בעל רוח"ק, והרב לא הבין ולא קיבל דבריו.

לאחר זמן בא איזה ד"ת לפני הרב ששני בעה"ב שהיה סכסוך ביניהם עמדו לפניו לדין, ואחד מהם הראה שטר, וזיכה אותו הרב בדין, בעת ההיא ישב המאור עינים בביהמ"ד בטלית ותפילין ולמד שיעוריו, וכשמע פסק הרב העלה צחוק על פניו, שאלו הרב למה צחק בשמעו פסק דינו, השיב לו המאור עינים 'הלא אמרתי לכם שכדי להורות דין תורה צריך להיות בעל רוח"ק והן עתה הרגשתי שלא יצא מפיהם הוראה כהלכה', אמר לו הרב 'הלא כן כתוב בשטר וכן הוא הפסק הנכון ע"פ המבוי' בשו"ע חו"מ, אמנם המאור עינים עמד על דעתו ואמר שאינו מסכים לפסק זה, לבסוף ביקש המאור עינים לראות את השטר, וכשראה אותו אמר 'שטר זה מזויף הוא!' – כשמוע הרב את הבעל דין לצד והתווכח עמו זמן מה עד שהודה לו שהוסיף תיבה אחת בתוך השטר וזכה נשתנה כל העובדא וכל הדין, נשתומם הרב בראותו כי כנים הדברים והודה כי להורות את הדין כראוי צריך להיות בעל רוח"ק... [וממשיך שם לבאר ענין דין מרומה' בסגנון דומה כמש"כ בשם מהרש"מ הכהן בגיליון הקודם]. [המשך יבוא בשבוע הבא אי"ה בלי נדר]

תהא נשמתם צרורה בצרור החיים

לע"נ הרה"ח ר' מרדכי אברהם יצחק בן בילט"א ר' אביגדור אהרן קליין הי"ו
ע"נ הגה"צ רבי אברהם אליהו בן מרן רבינו שמואל הלוי וואזנר זצוק"ל
הרה"ח ר' אברהם ביבלט"א מנחם הכהן שפיצער ז"ל
הבחור צבי שמעון ז"ל ביבלט"א ישעיהו הכהן זורגר
לע"נ רבי אלופי ומידועי הגאון החסיד רבי מרדכי דוד בן הרה"ח רבי אפרים צוויבל
זכר צדיק לברכה
לע"נ רבי אלופי ומידועי תלמיד מובהק למרן השבה"ל הרבני החסיד הרב ר'
אברהם יהודא בהרה"ח ר' עמרם גאלדשטיין ז"ל
לע"נ הרבנית הצדקנית מרת חיה חנה טווערסקי ע"ה בת הגה"ק רבינו משה
יהושע בעל הישועות משה' מוויזניץ זצוקללה"ה
ולעילוי נשמות כל אהב"י שנעקה"ש ולרפואת כל הפצועים ולזכות כ' ל אהב"י הנתונים בצרה
ובשביה וכל בני ישראל די ככל אתר ואתר הקב"ה ישמרנו מכל צרה וצוקה ומכל תקלה וכל
קטטה ומכל נעו ומחלה ומכל פחד ובהלה ויפריש עלינו סוכת שלומנו בביתא גוא"צ ברחמים
גדולים כב"א

לע"נ מרן גאון ישראל קדושו מו"מ רבי יהושע בן מו"מ רבי שלום אב"ד בעלזא
לע"נ מרן הגה"ק רבי צבי אלימלך ב"ר פסח אב"ד דינוב ובעל 'בני יששכר'
לע"נ מרן הגה"ק רבי נפתלי צבי בהגה"ק רבי מנחם מענדל אב"ד ראפשיץ ובעל 'זרע קודש'
לעילוי נשמת מרן הגה"ק רבי אליעזר בהגה"ק רבי נפתלי צבי הורוויץ אב"ד דזיקוב
מרן הגה"ק רבינו מאיר בן הגה"ק רבי אליעזר הורוויץ אב"ד דזיקוב ובעל 'אמרי נועם'
מרן הגה"ק רבינו משה בן הגה"ק רבינו אליעזר הורוויץ אב"ד ראזוואדוב
מרן הגה"ק רבינו יהושע בן הגה"ק רבינו מאיר הורוויץ אב"ד דזיקוב ובעל 'עטרת ישועה'
מרן הרה"ק רבי דוד משה בן הרה"ק רבי אליעזר זאב ראוענבנים מקרעטשניף זי"ע
מו"ר הגאון האדיר פוה"ד ובעל 'שבט הלוי' הגד"ק רבינו שמואל בן רבי יוסף צבי הלוי וואזנר
זי"ע
מו"ר בנו הגאון האדיר בעל 'מהשבת הלוי' הגה"ק רבינו חיים מאיר בן רבינו שמואל הלוי
וואזנר זי"ע
מו"ר הגמ"ר ר' שמואל אברהם צבי ב"ר משה חיים גרינפעלד זצ"ל בעל 'מוציל מאש'
מרת חנה ב"ר מנחם צבי

⁶ והשווה מגילה י"ח: מעשה ברבי מאיר שהלך לעבר את השנה בעסאי ולא היה שם מגילה וכתבה מליבו וקראה, שאני רבי מאיר דמיקיים ביה ועפעפין יישירו נגדך ע"ש ודו"ק.

⁷ וכבר הובא בגליונו בשנים שעברו את מה ששמעתי מאת מו"ר הגה"צ ר' ברוך כהנא שליט"א אדמו"ר מספינקא באנטווערפן וחדב"נ דמהר"י מפשעווארסק זצוק"ל, שאמר בשיעור חומש רש"י בפרשתו, על דברי רש"י שהולך לדון בדיני עכו"ם אות הוא לעילוי יראתם, והוא לכאורה אינו דבר מובן כלל, כיצד הוא אות לעילוי יראתם, וביאר בצחות לשונו כך, שהרי כל מי שדרך על מפתן שערי שולחן ערוך חלק חושן משפט, יודע שלרוב, הרבה שאלות במקצוע זה נוגעות לסימנים רבים ושונים מכל חלקי חושן משפט, וצריך סייעתא דשמיא יותר מפסק הניתן בשאר חלקי השולחן ערוך, וצריך ממש סייעתא דשמיא במידה גדושה לזה, ולכן 'אלוקים ניצב בעדת קל' וכו', ואם בכל זה עדיין הולך יהודי לדון בדיני עכו"ם, סימן הוא שאוחז שיש עילוי ליראתם חו"י, שיש להם סייעתא מן השמים לפסוק דין ו' אמור ואויבינו פלילים, וכמ"ש רש"י, ולהכי 'אשר תשים לפניהם ולא לפני עכו"ם', כי כח הסנהדרין נשאב מקדושת הסמיכות אצל המזבח, עכ"ל ודפח"ח.